

El futur d'una vella escola, a mans dels veïns

► L'antic col·legi de Torredenegó, al municipi de Llobera, presenta actualment un estat lamentable i la dinamitzadora cultural Marta Ricart ha iniciat un «projecte experimental» perquè la gent del poble s'impliqui en el futur de l'immoble

EL REPORTATGE

Ricard Monsó
LLOBERA

Amb l'objectiu que tots els veïns de Llobera que ho desitgin puguin opinar sobre quin ha de ser l'ús de l'edifici que va acollir l'escola de Torredenegó, Marta Ricart ha iniciat un «projecte experimental» que ha batejat «provisionalment» amb el nom SUM per fer visible «la idea de sumar entre tots». L'edifici es va construir a inici de la dècada dels anys seixanta del segle passat en uns terrenys que una veïna va cedir a l'Ajuntament amb el requisit que s'hi desenvolupessin activitats educatives o culturals; i és per això que el consistori de Llobera es mostra caut sobre aquest tema, i alhora recorda que «els usos futurs de l'immoble s'han d'adequar a la voluntat de l'antiga propietària», va explicar Josep Colell, alcalde de Llobera.

La seva primera actuació a l'escola és fonamentalment passiva, ja que l'artista es limita a gravar a l'entorn de l'edifici, que presenta un estat lamentable que s'afegeix a la seva visible ubicació, al costat de la carretera LV-3002, que uneix l'Hostal del Boix amb el nucli de Su (Riner). La seva estratègia consisteix a fer-se visible per als veïns d'una manera continuada, i d'aquesta manera desperta una curiositat amb la qual aconseguix que «siguin ells els que vénen i inicien la conversa».

Així, a poc a poc, es genera un debat sobre el futur de l'edifici que ja es va fer palès en la Fira de l'Empelt passada, un certamen que es va celebrar l'octubre passat i que aplega els habitants de Llobera i dels municipis limítrofs, i on ja es debatien els possibles usos d'un immoble ubicat en un indret estratègic i privilegiat.

Però el que ara és un immoble abandonat i sense vida enmig d'un espai natural que es recupera dels incendis forestals de l'any 1998 havia estat un centre educatiu ple de nens i nenes, i d'activitats. En el treball de recerca documental previ a l'actuació de camp, Ricart emfatitza «la implicació de la gent de la zona en la construcció de l'escola, l'any 1964», i que va suposar l'aportació de mà d'obra gratuïta per part dels veïns, que també van sufragar la meitat de les 250.000 pessetes (1502,53 euros) que va costar la construcció de l'escola de Torredenegó; i que quan va entrar en funcionament es va afegir a les altres dues escoles que ja hi havia al municipi. La investigadora i pedagoga vol recuperar aquest esperit comunitari que, al seu parer, «és més fàcil de desenvolupar al món rural que a la gran ciutat, ja que als pobles hi ha una

La càmera és l'estri inseparable de Ricart a l'inici del projecte

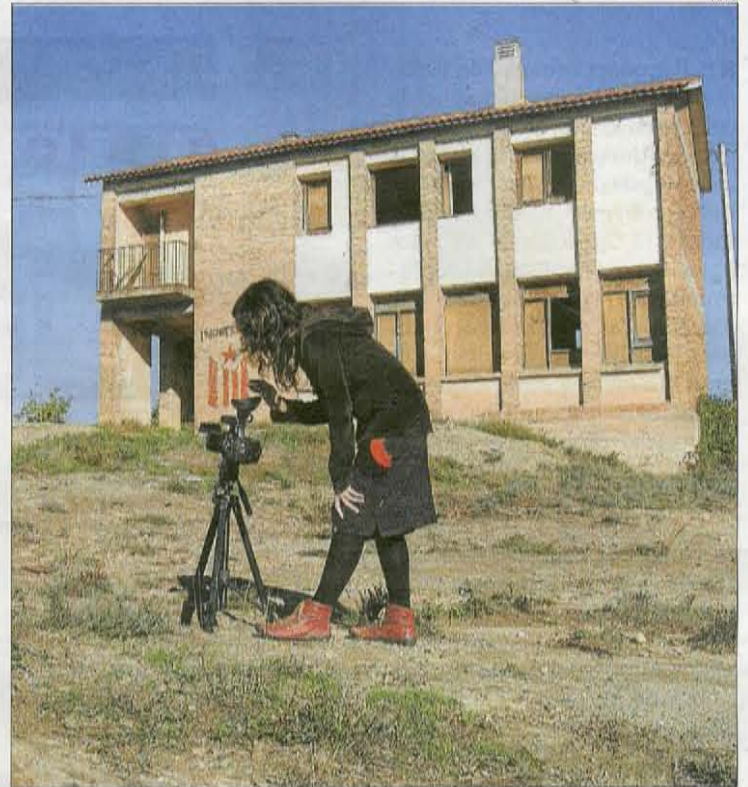
xarxa que a la ciutat caldria crear». Les *creative communities* europees, «i d'una manera especial l'artista novaïorquesa Suzi Gablik» puntualitza, són el seu referent i la seva constant en els projectes de recerca i creació que ha desenvolupat, amb l'objectiu «de repensar noves accions culturals que involucrin una diversitat de col·lectius socials, contextos i grups d'edat». En aquest sentit, Ricart creu imprescindible per a l'èxit que el projecte SUM de Torredenegó sigui «intergeneracional i parteixi de les emocions de les persones» que conformen la comunitat.

Un nou concepte d'art

Per a Marta Ricart, la frase «jo no entenc en art» és un oxímoron sense sentit; considera que cal trencar amb «l'actual diferència entre cultura popular i alta cultura», i és partidària que els projectes culturals siguin diferents als actuals «que es dicten des de dalt i conceben la cultura com una cosa per veure, quan en realitat cal fer cultura per viure».

Ricart s'ha especialitzat en la di-

namització cultural del món rural, que coneix prou bé amb la doble perspectiva que li ofereix haver crescut a la gran ciutat i viure actualment en una masia a Llobera. Ricart va néixer l'any 1973 a Ardèvol de Pinós, on va viure els primers anys envoltada d'artesans i cooperativistes (els seus pares van cofundar una cooperativa tèxtil a Ardèvol), en un ambient alternatiu i creatiu «que era present en la cultura catalana de la dècada dels anys setanta i que em va influir particularment; i que penso que seria bo recuperar». Doctora per la UB, Ricart compagina la docència a la facultat de Ciències de l'Educació de la UAB amb el desenvolupament de diversos projectes de recerca, sobretot relacionats amb la dinamització i la creació comunitària, com és el cas de l'exposició audiovisual *Ruralitats* (vegeu desglossat), que es va poder visitar al Centre d'Arts Contemporànies de Vic (ACVIC), i una part de la qual es va veure en la darrera Fira de l'Empelt de Llobera, que es va celebrar el mes d'octubre passat.

L'origen rural d'un mot que s'ha apropiat la ciutat

► L'origen etimològic de la paraula cultura emana «de cultivar», i per tant «la seva procedència és rural», recorda Ricart, que posa en relleu la paradoxa que suposa l'apropiació d'aquest mot per part del món urbanita. La dinamitzadora cultural de Llobera vol recuperar el sentit primer de la paraula.

Una instantània de l'audiovisual «Ruralitats», obra de Ricart i Casassas

Una visió de la vida a pagès «des de dins»

► El projecte «Ruralitats» reinterpreta els imaginaris del món rural i defuig la visió exòtica dels urbanites

manes que s'hi estableixen fins al pols entre les emergents indústries agràries i l'agrocultura preexistent, passant per les tensions en les relacions entre pobles i grans ciutats...

RICARD MONSÓ | LLOBERA

■ *Ruralitats* és un projecte de creació elaborat conjuntament per Toni Casassas i Marta Ricart, que es presenta en format expositiu i que explora la diversitat de maneres de viure i entendre el món rural des de narratives audiovisuals. El treball defuig «l'exotisme i la imatge bucòlica amb què massa vegades es retrata el món rural des de la ciutat», explica Ricart, i proposa una mirada «des de dins» per repensar i reinterpretar els imaginaris sobre el món rural; des de les relacions hu-

El projecte expositiu suma la visió introspectiva de Casassas, que traça un relat entre el passat i el present, i la mirada sociològica i simbòlica de Ricart, que posa cares i noms als habitants del món rural i a les seves problemàtiques. El treball proposa una reflexió profunda sobre el present i el futur dels veritables protagonistes de *Ruralitats*: aquells homes i dones que viuen a pagès cada dia, que treballen la terra que han heretat i que fan possible, encara que cada vegada amb més dificultats i esforços, que el món rural català mantingui el seu encant.